https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.07.064
УДК 336.025:339

О.В. ПЛОТНІКОВ, д-р екон. наук, проф., Заслужений економіст України,
пров. н. с. сектору міжнародних фінансових досліджень,
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»,
вул. Панаса Мирного, 26, 01011, Київ, Україна,
e-mail: oleksiy.plotnikov@gmail.com,
ORCID: https://orcid.org/0000-0001-8542-1012

МІНІМІЗАЦІЯ ЗОВНІШНІХ ЧИННИКІВ ВПЛИВУ НА ЕКОНОМІЧНУ СТІЙКІСТЬ УКРАЇНИ

Розглянуто питання зовнішніх впливів на економічну стійкість України. Охарактеризовано зовнішні впливи з точки зору вхідних і вихідних параметрів економічної стійкості держави, досліджено групи чинників зовнішніх впливів. Окреслено напрями мінімізації зовнішніх чинників впливу на економічну стійкість України.

Ключові слова: *зовнішні чинники впливу; економічна стійкість України; групи чинників зовнішнього впливу; механізми мінімізації зовнішніх чинників.*

Визначення мінімізації негативних впливів зовнішніх чинників є вкрай важливим не лише для стійкості економічної системи України, а й для більш широкого позиціонування держави у світі. Йдеться як про зовнішні чинники, що виникають і розвиваються незалежно від України, але впливають на неї, так і про чинники, ініціатором яких виступає саме країна. У свою чергу, мінімізація негативних впливів зовнішніх чинників і є запорукою безпосередньо стійкості економічної системи України і вирішення інших, пов'язаних з цим проблем.

Отже, **мета статті** — визначити зовнішні чинники впливу на економічну стійкість України та шляхи їх мінімізації.

Характеризуючи проблеми мінімізації зовнішніх чинників впливу на економічну стійкість України, треба враховувати поточну ситуацію у світі. Беззаперечним є те, що кризові явища та їх наслідки, які спостерігаються у світі, специфічним чином впливають на рух капіталу. Втеча капіталу є одним з найпомітніших наслідків кризи, і відбувається цей процес у тісному зв'язку з конкретними регіональними особливостями розгортання самої кризи. Саме тому в

Цитування: Плотніков О.В. Мінімізація зовнішніх чинників впливу на економічну стійкість України. *Економіка України*. 2020. № 7. С. 64—73. https://doi.org/10.15407/economyukr.2020.07.064

цьому контексті треба підтримати позицію українських авторів про роль потоків капіталу у виникненні та поширенні фінансових криз [1, с. 187—200].

Економічний розвиток України, як і розвиток порівнянних з нею країн регіону, пояснюється комбінацією трьох чинників. По-перше, країни регіону зазнали негативного впливу з боку економічних криз, що дістало своє відображення в скороченні доступу до зовнішніх джерел фінансування банківського і корпоративного секторів з усіма відповідними наслідками. По-друге, глобальні кризові процеси призвели до скорочення попиту з боку розвинутих країн на товари та послуги, що традиційно експортувалися ними. З цим тісно пов'язаний третій чинник — падіння цін на сировинні товари, зокрема енергетичні ресурси.

Основні макроекономічні показники України нині обумовлені розгортанням економічної кризи, спричиненої, серед іншого, COVID-19 та іншими проблемами як зовнішнього, так і внутрішнього характеру (табл.).

Навіть при невражаючій відмінності від загальних показників по Європі в цілому і групах європейських країн, кризові процеси у 2020 р. є вкрай вразливими для України. Це зумовлено іншою стартовою позицією та іншим наповненням процесу падіння. Чим більше розвиваються світові економічні й політичні процеси, тим відчутнішим стає розмежування між заможними і бідними країнами. Те, що відбувається трансформація системи центрів економічної та політичної могутності у світі та відносин між ними, є очевидним фактом. Як очевидним є і те, що Україна аж ніяк не може належати до таких центрів.

Що стосується визначень економічної стійкості України, то вітчизняна економічна наука має відповідні напрацювання з точки зору її сутності та

Основні параметри розвитку України і груп європейських країн у 2019 р. та прогноз на 2020—2021 рр. (річні зміни, %)

Показники	Роки		
	2019	2020	2021
Реальний ВВП			
Україна	3,2	–8,2	1,1
розвинуті країни Європи	1,3	–10,2	6,0
країни Європи з ринками, що формуються, та країни, що розвиваються	2,1	–5,8	4,3
Споживчі ціни	7,9	4,5	7,2
Баланс рахунку поточних операцій	–0,7	–1,7	–2,0
Безробіття	8,5	12,6	12,0

П р и м і т к а: три останніх показники стосуються тільки України.

Джерело: складено автором за: IMF Executive Board Approves 18-month US$5 Billion Stand-By Arrangement for Ukraine // IMF Press Release. — No. 20/239. — 2020. — June 9 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.imf.org/en/News/Articles/2020/06/09/pr20239-ukraine-imf-executive-board-approves-18-month-us-5-billion-stand-by-arrangement#.Xt_9bVPEut0.twitter; World Economic Outlook. Update, June 2020: A Crisis Like No Other, An Uncertain Recovery / International Monetary Fund. — 2020. — June 24. — P. 9 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.imf.org/en/Publications/WEO/Issues/2020/06/24/WEOUpdateJune2020

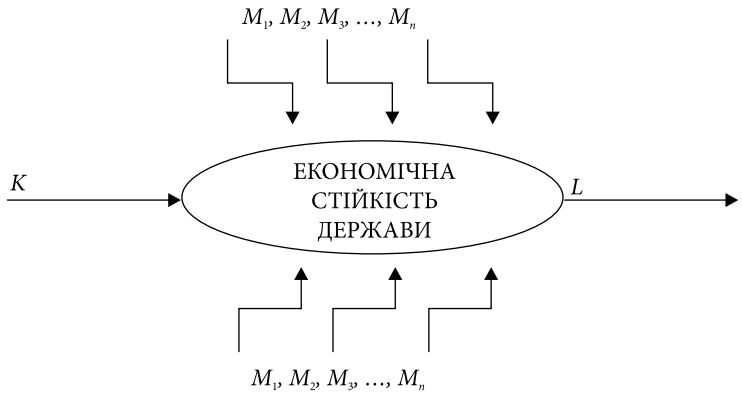

Зовнішні чинники впливу на економічну стійкість України. *K* — вхідні параметри впливів на економічну стійкість; *L* — вихідні параметри впливів на економічну стійкість; *M* — різноманітні, у тому числі непередбачувані, впливи на економічну стійкість
Джерело: побудовано автором.

загальних характеристик [2, с. 16—25], і ми не акцентуємо увагу на цьому. В нашому дослідженні йдеться саме про зовнішні чинники впливу на таку стійкість.

У концептуальному плані зовнішні чинники впливу на економічну стійкість держави існували раніше, як й існуватимуть у майбутньому. На теоретичному і практичному рівнях проблема зовнішніх впливів — це питання не їх подолання, а саме їх мінімізації. У кращому випадку їх можна мінімізувати з метою досягнення тих чи інших державних цілей. У випадках же позитивних зовнішніх впливів ідеться не про мінімізацію, а скоріше, про керованість таких впливів з боку держави. У свою чергу, параметри мінімізації залежать безпосередньо від мети розвитку держави. Отже, окреслюючи такі параметри, треба виходити з жорсткості критеріїв економічного і політичного суверенітету — або необхідності максимальної мінімізації зовнішніх впливів, або встановлення певних рамок, які дозволять мати можливості для гнучкого маневру.

Позитивність зовнішніх чинників впливу також є можливим напрямом розвитку, але така позитивність, скоріше, є додатковою перевагою здійснення економічної політики в країні, ніж необхідністю побудови відповідних важелів контрольованості впливу. Безумовно, на економічну стійкість України справляють вплив і зовнішні чинники.

На рисунку проілюстровано економічну стійкість з точки зору необхідності мінімізації зовнішніх впливів і тих впливів, які на неї здійснюються. Якщо виходити з того, що головна мета — не повне подолання, а мінімізація до визначених параметрів, то на саму економічну стійкість відбуваються постійні впливи як визначеного, так і не визначеного характеру.

Так, на рис. *K* — це ті впливи, які свідомо спрямовуються на економічну стійкість з метою мінімізації зовнішнього негативного впливу. Таким впливам піддаються ті параметри, які безумовно треба подолати (оскільки вони спрямовані на руйнацію економічної стійкості), а також ті, наявність яких істотного впливу не справляє (оскільки вони не спрямовані на руйнацію

економічної стійкості); *L* — це вихідні параметри впливів на економічну стійкість з метою її мінімізації. При використанні адекватних вхідних параметрів впливів на економічну стійкість її вихідні параметри повинні відповідати очікуваним результатам, тобто адекватність вхідних параметрів впливу на економічну стійкість очікуваним вихідним параметрам і є розумінням подолання негативних чинників; *M* (M_1, M_2, M_3, ..., M_n) — це впливи на економічну стійкість, які справляє оточуюче середовище, а також впливи, які за своєю природою є непередбачуваними. Така непередбачуваність впливів, з одного боку, може подіяти на економічну стійкість і звести до нуля результативність впливів, що позначені літерою *K*. З іншого боку, за рахунок непередбачуваних впливів також можливе пригноблення економічної стійкості й посилення результативності впливів, позначених літерою *K*.

Саме залежно від дій впливів, позначених літерою *M*, можна досягти вихідних параметрів впливу на економічну стійкість (літера *L*). Причому за очікуваних умов впливи, позначені літерою *M*, не повинні суттєво подіяти на впливи, позначені літерою *K*. Якщо відбуваються неочікувані впливи, позначені літерою *M*, то досягнення вихідних параметрів впливу на економічну стійкість (літера *L*) не буде реалістичним.

Звичайно, що аналіз можливих вхідних та вихідних параметрів впливів на економічну стійкість і численних непередбачуваних впливів дає дуже багато варіантів. У будь-якому випадку ми можемо лише припускати ймовірність того чи іншого сценарію перебігу подій. У свою чергу, багатоваріантність самих сценаріїв також передбачає подальший розвиток.

Отже, чинники, які впливають на стійкість економіки України, можуть бути об'єднані у три групи.

Перша група — чинники, які виникають незалежно від України та впливати на які можна не з точки зору запобігання їх виявленню, а з точки зору мінімізації їх негативного перебігу та наслідків. Ідеться про світові економічні кризи різного походження, непередбачувані коливання цін на сировину чи традиційну продукцію українського експорту тощо. Яскравою ілюстрацією чинників цієї групи є кризові явища, які розгортаються внаслідок пандемії COVID-19, які є вкрай відчутними навіть для розвинутих країн світу. Зокрема, за даними Європейського центробанку, пандемія коронавірусу призвела до «безпрецедентного спаду» в економіці країн єврозони, який, швидше за все, посилиться, перш ніж почнеться відновлення. Тренд вказує на «ринки праці, становище на яких швидко погіршується» і на «значне скорочення економічної активності» в період пандемії, тривалість якої поки не можна визначити. А прогнози представників ЄЦБ вказують на те, що ВВП країн єврозони в поточному році може скоротитися на 5—12% [3].

Виходячи із стійкості економіки України, ці чинники є такими, що не піддаються свідомим впливам з боку української сторони. Єдиний можливий підхід до управління цими чинниками ґрунтується на їх прогнозуванні та створенні механізмів передбачуваного запобігання їх розгортанню в майбутньому.

Друга група — чинники, які ініційовані Україною з тих чи інших мотивів. Причому вони мають досить велике позаекономічне забарвлення і призводять до використання різного роду впливу на діючу в країні владу. Зокрема, це ілюструє співробітництво України з міжнародними фінансовими

організаціями. Постійне погоджування з міжнародними фінансовими організаціями широкого спектра питань — від параметрів державного бюджету до кадрових призначень — ставить під сумніви повноцінну суверенність економічної політики держави та її політичні орієнтири [4, с. 45].

Неадекватність вимог міжнародних фінансових організацій щодо України має відношення і до змін у ситуації у світі. При цьому із зміною вимог до країн-отримувачів реальнішою стає співпраця з міжнародними фінансовими організаціями з урахуванням національних інтересів України.

На макроекономічному рівні очікування коштів від міжнародних фінансових організацій знижує відповідальність уряду за свою економічну політику. Більше того, навіть успіх чи провал економічної політики прив'язується до результатів переговорів з кредиторами, надання чи ненадання ними коштів. Сам факт очікування дешевих позик від МФО створює умови для нереалістичного бюджетного планування, у першу чергу в напрямі покриття дефіциту державного бюджету.

Проблеми, що виникають у взаємовідносинах України і МФО, пов'язані із специфікою і безпосередньо України, і самих міжнародних фінансових організацій. Якщо Україна виступає як країна з кризовою економікою, то міжнародні фінансові організації використовують стандартні вимоги щодо співпраці з іншими країнами, які мають високе політичне забарвлення.

Третя група — чинники, які є поєднанням першої та другої груп. Якщо чинники першої групи виникають як певною мірою «об'єктивна даність», що не залежить від дій України, а друга — навпаки, ініційована Україною, то третя група фактично є наслідком розв'язання проблем чинників першої групи за допомогою другої. У результаті виникають чинники впливу, які націлені на зменшення дії чинників першої групи шляхом посилення впливів другої групи. Це ілюструє використання спеціальної допомоги від МФО та інших міжнародних структур для подолання економічної кризи. Так, на початку травня 2020 р. Рада ЄС погодила пропозицію ЄК про надання 3 млрд. євро макрофінансової допомоги 10 країнам з офіційно визнаною перспективою членства і країнам-сусідам для допомоги у подоланні наслідків пандемії коронавірусу, з яких 1,2 млрд. євро передбачені для України. Кошти будуть доступні протягом 12 місяців і надаватимуться двома частинами. Максимальний строк погашення кредиту — 15 років. Умови будуть прописані в меморандумах про взаєморозуміння між країнами-партнерами та Європейською комісією [1].

Світові фінансові процеси поділено між основними гравцями ринку і охоплюють безліч питань — від консалтингу до технічного забезпечення інвестиційної діяльності. Тут навіть не треба говорити про провідні біржі, банки, інвестиційні компанії тощо. За таких умов практично неможливо конкурувати ні з комерційними структурами, що надають певні фінансові послуги, ні, тим більше, з країнами традиційної фінансової спеціалізації.

Крім того, поточна ситуація характеризується певною невизначеністю та непрогнозованістю. Що стосується пандемії, то інвестори бояться, що на-

[1] Рада ЄС погодила виділення Україні 1,2 млрд євро позики для подолання наслідків епідемії // Європейська правда. — 2020. — 5 трав. [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://www.eurointegration.com.ua/news/2020/05/5/7109557/ (дата звернення: 19.06.2020).

слідки поширення коронавірусу для економіки будуть більш серйозними і тривалими, ніж припускали на початку епідемії. У результаті падіння фондових ринків інвестори стали віддавати перевагу не виробництву, а менш ризикованим активам — урядовим цінним паперам чи золоту. Призупиняється або навіть обмежується робота підприємств, люди відмовляються від подорожей, у магазинах дедалі меншає покупців.

Світова криза, що почала розгортатися навесні 2020 р., викликала нову дискусію стосовно майбутнього розвитку ЄС. Вихідний пункт міркувань полягає в тому, що сьогодні економіка є досить глобалізованою, тоді як контроль за економічними процесами залишається фрагментарним і здійснюється переважно на національному рівні. Іншими словами, можна говорити про відсутність політичного контролю над глобальними економічними процесами. Кризові явища засвідчили, що відповідь на глобальну фінансову кризу слід шукати не стільки у формі якихось надзвичайних заходів, скільки у сфері структурних реформ, спрямованих на створення системи нових обов'язкових для всіх фінансових правил. Ідеться про створення широкомасштабних механізмів контролю за економічними процесами в різних сферах економічного та фінансового життя.

Україна з об'єктивних причин має обмежені фінансові ресурси для того, щоб реалізовувати великомасштабні програми стимулювання економічної активності. До того ж високий рівень залежності вітчизняної економіки від кон'юнктури світового ринку металів, хімічної продукції тощо робить Україну вразливою до зовнішніх шоків, причому подолання негативних наслідків останніх лежить за межами можливостей країни. За таких умов чітке визначення пріоритетів антикризової політики і послідовності відповідних дій набуває критичного значення. Уряд і Національний банк України повинні визначитися з принципами і масштабами підтримки банківської системи та реального сектору економіки за умов кризи. Як показує досвід інших країн, такі принципи мають бути прозорими і повинні будуватися на розумінні, що допомога з боку держави надаватиметься на засадах співфінансування з боку власників, причому відповідні витрати держави підлягатимуть відшкодуванню через певний період часу. Йдеться не про формальність, а про чітко визначені процедури, які передбачатимуть у тому числі й надання допомоги.

Будь-яка країна з економікою, що трансформується, потребує зовнішніх фінансових надходжень [2]. Досвід різних країн світу переконує, що держави досягають успіхів тоді, коли поєднують внутрішні та зовнішні джерела фінансових ресурсів. Отже, Україні необхідні зовнішні кошти, тільки треба їх не проїдати (не займатися «нецільовим їх використанням»), а направляти на розвиток національної економіки.

З одного боку, за всі роки незалежності в Україні фактично не було позитивних умов для розвитку економіки. І це призвело до того, що внутрішні економічні структури звикли працювати в екстремальному навколишньому середовищі, а іноземний капітал просто оминає нашу державу. Тому теперішня криза

[2] Finance for Grows: Policy Choices in a Volatile World // A World Bank Policy Research Report. — Oxford, New York, etc. : The World Bank and Oxford University Press, 2001. — 212 p. — P. 160—162.

відбувається, скоріше, в рамках «традиційного зовнішнього середовища», ніж є чимось надзвичайним. З іншого, жорсткий вплив політичних подій на економічну сферу притаманний і країнам з розвинутою економікою. Політична криза була б вигідна економічним агентам, якби Україна мала розвинуту ринкову економіку. Саме за умов ринкової економіки зміна уряду призводить до потрясінь на фондовому ринку і коливання курсу національної грошової одиниці. В Україні просто немає такого фондового ринку, який би був індикатором політичних подій. У країнах з розвинутою ринковою економікою будь-які політичні потрясіння спричиняють коливання на фондовому ринку, що завжди комусь вигідно. Іноземний же капітал, який працює в Україні, хоча і дуже обмежений за обсягами, але настільки загартований, що здатний перенести що завгодно.

Проте політична криза впливає на бізнесові перспективи конкретних економічних агентів, інтереси яких зачіпають політичні проблеми. Звичайно, криза навряд чи є вигідною чи корисною великим кланам, які хотіли б її використати для переділу сфер впливу. Будь-яка криза — це перспектива перерозподілу влади та сфер впливу, і національні клани, безумовно, активізуються, але на економічну ситуацію в цілому такі події майже не вплинуть. Таким чином, криза на внутрішньому рівні може спричинити щонайбільше перерозподіл сфер впливу, а не зміну загальних макроекономічних показників. На зовнішньому рівні політичні негаразди не стимулюватимуть появи додаткових іноземних партнерів, але й не відлякуватимуть відчутно тих, хто вже працює в Україні [5, p. 490—493].

Механізми мінімізації негативних впливів зовнішніх чинників на економічну стійкість України перебувають у площині розуміння сутності та вмотивованості самих груп чинників.

Україна, навіть задля своїх національних інтересів, не може запобігти чинникам першої групи, які не залежать від суб'єктивних чи об'єктивних процесів, що відбуваються в державі. Для мінімізації їх негативного впливу необхідно напрацювати запобіжні заходи, які б або не дозволяли впливати на Україну негативно, або мінімізували такий негативний вплив. Ідеться про широкий спектр питань — від економічного зростання та зміцнення фінансової системи України до розвитку системи охорони здоров'я, служби з надзвичайних ситуацій тощо. На жаль, на загальнодержавному рівні відсутня стійка система запобігання негативним впливам на національну економіку подій, що відбуваються в міжнародних соціально-політичних, економічних, медичних та інших сферах.

Чинники, що виникають незалежно від України, можуть розвиватись і як пряма, і як опосередкована дія, що передбачає специфічність механізмів реагування на них. Так, за оприлюдненими прогнозами, близько третини економічних втрат через коронавірус є прямими: від загибелі людей, закриття робочих місць і карантину. Решта дві третини — це непрямі втрати, пов'язані із зниженням довіри споживачів, падінням фінансових ринків тощо. Отже, найбільша проблема — вирішити питання невизначеності, а особливо складною ситуація є для країн із слабкішими системами охорони здоров'я та невисоким потенціалом реагування.

Для даної групи можливим механізмом є створення певного роду «універсальної процедури» реагування на події, на які не можна вплинути без-

посередньо, але протидія їм є обов'язковою умовою для мінімізації негативних впливів на економічну стійкість України.

Друга група передбачає більш суб'єктивне визначення механізмів. Використання зовнішніх чинників економічного розвитку не має бути пошуком чергового «старшого брата» чи «зовнішнього керуючого» країною. Навіть при отриманні зовнішніх позик МФО, відносини з останніми повинні базуватися на партнерській основі, а не на принципі підпорядкованості України впливам ззовні. Перспективи постійного очікування зовнішнього фінансування не стимулюють розвитку національної економіки та її виходу на траєкторію економічного зростання. Крім того, постійні зміни урядовців знімають з них будь-яку відповідальність за подальше обслуговування та повернення боргу.

Що стосується реагування на поточні процеси, пов'язані з пандемією, то використання додаткових надходжень зовнішніх фінансових ресурсів повинно мати чіткі національні пріоритети. Головний пріоритет для фінансової системи будь-якої країни — забезпечення першочергових витрат на охорону здоров'я, догляду за хворими та уповільнення поширення вірусу, забезпечення виробництва предметів медичного призначення, щоб попит відповідав пропозиції.

Запобігання чинникам третьої групи також є здебільшого суб'єктивним процесом, ніж об'єктивним. Не в кожному випадку звернення до міжнародних фінансових організацій чи урядів іноземних країн зумовлене саме об'єктивною необхідністю. У більшості випадків залучення зовнішніх джерел фінансування (з усіма негативними наслідками) є найбільш простим способом розв'язання проблеми, а отримання ресурсів подається суспільству як небувале досягнення владних структур.

Крім того, одержання коштів від МФО передбачає ряд умов, які, як правило, не є соціально орієнтованими. Так, міжнародні фінансові інституції виходять, зокрема, з того, що для подолання шоків можуть знадобитися дії з макрофінансової політики. Головний принцип — не шкодувати про безжальні радикальні заходи, які скорочують і пом'якшують економічні наслідки. Вони повинні бути орієнтовані в першу чергу на ті сектори, які найбільше постраждали. При цьому про соціальну сферу навіть і не йдеться. ***Отже, вирішувати проблеми, пов'язані з чинниками третьої групи, необхідно за допомогою механізмів, які обов'язково враховуватимуть національні інтереси України.***

ВИСНОВКИ

1. Мінімізація впливів зовнішніх чинників на економічну стійкість України є вкрай важливою для економічного і політичного розвитку держави. Особливо це стосується безпосередньо фінансової системи як основного стрижня економіки. Саме при мінімальних негативних зовнішніх впливах відбувається дотримання параметрів державного суверенітету та незалежності країни. Останнє посилюється здатністю держави побудувати захисні механізми саме проти негативних зовнішніх впливів. Разом з тим мінімізація зовнішніх чинників впливу на стійкість економіки України не є синонімом об-

меження її інтеграції в міжнародні економічні й політичні відносини. Ідеться про рівень побудови відносин, а саме про партнерство, а не про підпорядкування тому чи іншому суб'єкту.

2. Визначення груп чинників зовнішнього впливу на економічну стійкість України дозволяє змінювати акценти в поточній економічній політиці з урахуванням певної «об'єктивності» однієї групи та «суб'єктивності» іншої. Також це має безпосереднє відношення і до конструювання механізмів чинників групи подолання негативних впливів інших груп. Для мінімізації зовнішніх впливів важливими є обґрунтоване співвідношення тієї чи іншої групи та акцентування уваги на можливому розвитку подій саме в національних інтересах України. Не можна вирішувати поточні економічні проблеми шляхом відтермінування їх вирішення на середньо- та довгострокову перспективу.

Україні важко визначити своє місце у процесі формування балансу між використанням зовнішніх чинників у своїх національних інтересах і стримуванням їх негативних впливів. Фрагментарні заяви представників органів державної влади і управління про необхідність зменшення боргової залежності від міжнародних фінансових організацій фактично поглинаються загальним курсом на нарощування зовнішньої заборгованості як інструменту подолання вад внутрішньої економічної політики. На жаль, Україна продовжує закріплюватись як об'єкт, а не як суб'єкт міжнародних політичних та економічних відносин. Це також не дозволяє з повною адекватністю реагувати на негативні зовнішні впливи на економічну стійкість держави і не створює можливостей для їх мінімізації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Луцишин З.О.* Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. — К. : Видавничий центр «Друк», 2002. — 320 с.
2. *Калетнік Г., Козловський С., Козловський В.* Стійкість економіки як фактор безпеки та розвитку держави // Економіка України. — 2012. — № 7. — С. 16—25.
3. *Strupczewski J.* Euro zone economy shrinks at record rate, worse to come // Reuters Business News. — 2020. — April 30 [Електронний ресурс]. — Режим доступу : https://uk.reuters.com/article/uk-eurozone-economy/euro-zone-economy-shrinks-at-record-rate-worse-to-come-idUKKBN22C1GQ
4. *Плотніков О.В.* Проблеми співробітництва України з міжнародними фінансовими організаціями // Економіка України. — 2019. — № 5. — С. 41—47 (doi: https://doi.org/10.15407/economyukr.2019.05.041).
5. *Plotnikov O.* FDI as Factor of Economic Climate Bettering in Ukraine / Economic and Political Development Ethics: Europe and Beyond ; [Ed. Bruno S. Sergi, William T. Bagatelas]. — Bratislava : Iura Edition, 2007. — 614 p. — P. 481—498.

Стаття надійшла 24.06.2020

REFERENCES

1. Lutsyshyn Z. Transformation of the World Financial System in the Context of Globalization. Kyiv, Publishing Center «Druk», 2002 [in Ukrainian].
2. Kaletnik G., Kozlovs'kyi S., Kozlovs'kyi V. Stability of the economy as a factor of safety and development of the state. *Economy of Ukraine*, No. 7, 2012, pp. 16-25 [in Ukrainian].
3. Strupczewski J. Euro zone economy shrinks at record rate, worse to come. *Reuters Business News*, April 30, 2020, available at: https://uk.reuters.com/article/uk-eurozone-economy/euro-zone-economy-shrinks-at-record-rate-worse-to-come-idUKKBN22C1GQ

4. Plotnikov O. Problems of Ukraine's Cooperation with International Financial Organizations. *Economy of Ukraine*, No. 5, 2019, pp. 41-47 (doi: https://doi.org/10.15407/economyukr.2019.05.041) [in Ukrainian].
5. Plotnikov O. FDI as Factor of Economic Climate Bettering in Ukraine, in: Economic and Political Development Ethics: Europe and Beyond. Bruno S. Sergi, William T. Bagatelas (Eds.). Bratislava, Iura Edition, 2007, pp. 481-498.

Received on June 24, 2020

Oleksiy Plotnikov, Dr. Sci. (Econ.), Professor, Honored Economist of Ukraine,
Leading Researcher of the Sector of International Financial Research,
Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine,
26, Panasa Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine

MINIMIZATION OF EXTERNAL FACTORS OF INFLUENCE
ON THE ECONOMIC STABILITY OF UKRAINE

External factors influencing the economic stability of Ukraine are studied. Peculiarities of economic development and external factors in the conditions of current crisis are characterized. Conceptually, external factors influencing the economic stability of the state have always existed and will exist in the future. At the theoretical and practical level, the problem of external influences is not a question of overcoming them, but of minimizing them, in particular, in order to achieve certain state goals. In the case of positive external influences, it is not a matter of minimization, but rather of the controllability of such influences by the state. In turn, the parameters of minimization depend directly on the goal of the country's development.

Three groups of factors are identified: those that arise independently of Ukraine's actions and can be influenced only in terms of minimizing their negative course and consequences; factors that are initiated by Ukraine for various reasons; factors that act as a combination of the first and second groups.

Mechanisms for minimizing the negative effects of external factors on the economic stability of Ukraine are proposed. To do this, it is necessary to develop precautionary measures that would either not allow to influence Ukraine negatively, or minimize such negative impact. When building cooperation with international financial organizations, relations with them should be based on a partnership basis, and not on the principle of Ukraine's subordination to external influences. In most cases, attracting external sources of funding is the least easy way to solve problems, but with all the negative consequences.

Consolidation of Ukraine as an object and not as a subject of international political and economic relations does not allow for adequately responding to negative external influences and creating opportunities for their minimization.

Keywords: *external factors of influence; economic stability of Ukraine; groups of external influence factors; mechanisms for minimizing external factors.*